

RIKTLINJE
 RUTIN

Dokumentnamn:				
Riktlinje för handläggning då patient tackar nej till ett erbjudet hjälpmedel				
Framtagen av: Åsa Rydberg, MAR	Gäller from: 2022-04-27	Gemensam med Regionen: ☐ Ja ☒ Nej	Gäller egen regi: ☒ Ja ☐ Nej	Process hänvisning:
Godkänd av:	Gäller tom: <i>Ange datum eller skriv tillsvidare, lämna ej rutan tom</i>		Gäller privat regi: ☒ Ja ☐ Nej	
Uppdaterad av: Åsa Rydberg, MAR	Uppdateringsdatum: 2023-08-18		Gäller intraprenad: ☒ Ja ☐ Nej	

Revisionshistorik

Datum för revidering och uppdatering	Beskrivning
2022-04-27	Riktlinjen är ny.
2023-08-18	Genomgång av innehåll och kontroll av länkar

Tillvägagångssätt

Syftet med riktlinjen är att beskriva processen då patienten blir erbjuden ett hjälpmedel av leg. personal men tackar nej.

- Leg personal följer förskrivningsprocessen enl. de steg som beskrivs i dokumentet [”Förskrivning av hjälpmedel, stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning, Socialstyrelsen, 2021”](#)
  - ”Valet av lämplig specifik produkt ska så långt som möjligt göras i samråd med patienten (5 kap. 1 § patientlagen). Patienten ska få information om vilka hjälpmedel som finns för att lösa det aktuella hälsoproblemet och bidra till att nå det uppsatta målet. Om det finns olika alternativ som sjukvårdshuvudmannen erbjuder ska patienten ges möjlighet att välja det hjälpmedel som han eller hon föredrar. Det gäller under förutsättning att det är befogat, med hänsyn till patientens behov och till kostnaden (7 kap. 2 § patientlagen)”.
  - Om patienten tackar nej till erbjudet hjälpmedel dokumenteras detta i patientjournalen (se avsnitt dokumentation)
1. Om syftet varit att patienten själv ska använda det hjälpmedel som erbjudits gör leg. personal en bedömning om fortsatt handläggning baserat på vilken risk som föreligger då behovet inte tillgodoses (ex. ökad fallrisk). Detta dokumenteras i patientjournalen.
  2. Om bedömningen varit att hjälpmedlet ska användas tillsammans med omsorgspersonal i syfte att underlätta förflyttningar, ska en risk-och konsekvensanalys genomföras. Ansvariga för analysen är leg. personal och chef för omsorgspersonalen. I risk- och konsekvensanalysen ska alternativa förflyttningssätt identifieras och beskrivas av leg. personal. Chefens ansvar blir att bedöma dessa förslag ur ett

arbetsmiljöperspektiv för sin personal. Informationen ska dokumenteras i respektive parts dokumentationssystem (patientjournal, SoL-dokumentation).

Om ansvarig chef för omsorgspersonalen bedömer att förflyttningar utan ordinerat hjälpmedel innebär en ökad risk för personalens arbetsmiljö fortsätter chefen därefter handläggningen.

Bakgrund

Rätt till ett hjälpmedel

I den av Sverige antagna FN-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning anges i artikel 26 att konventionsstaterna ska främja tillgång till, kännedom om och användning av hjälpmedel och teknik som är utformade för personer med funktionsnedsättning och som främjar habilitering och rehabilitering.

All hälso- och sjukvård är med några få undantag frivillig för patienten. Det är den som har ett hälsoproblem som avgör om och när han eller hon vill eller behöver söka sjukvård. Det är den vårdsökande som avgör om behandlingen ska tas emot eller inte samt om en påbörjad behandling ska avslutas.

I Sverige sker förskrivning av hjälpmedel inom hälso- och sjukvården utifrån hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) HSL, och patientlagen (PL).

- Patienten ska få information om de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning (3 kap. 1 § PL). Informationen ska enligt övriga paragrafer i detta kapitel vara anpassad till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund, och andra individuella egenskaper. Den som ger informationen ska dessutom så långt som det är möjligt försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i och betydelsen av den lämnade informationen.
- När det finns olika hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning tillgängliga ska patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patienten ska få det valda hjälpmedlet, om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat (7 kap. 2 § PL).

Patientens rätt att välja behandlingsalternativ är dock inte oinskränkt. Hon eller han kan inte kräva en behandlingsmetod som inte överensstämmer med vetenskap och beprövad erfarenhet. En annan restriktion är att proportionerna mellan kostnader och förväntad nytta måste vara rimliga.

Dokumentation:

Syftet med att föra patientjournal är i första hand att bidra till en god och säker vård av patienten. Den ska även vara en informationskälla för patienten och bör ses som ett viktigt stöd i kommunikationen och samrådet med patienten (3 kap. 2 § PDL, 2 a § HSL). I en patientjournal ska det vara lätt att följa vilka bedömningar och överväganden som gjorts liksom eventuella komplikationer eller vårdskador som förekommit samt prognosen för den utförda behandlingen.

Vårdgivaren ska ha rutiner för hur patientuppgifter ska dokumenteras. En patientjournal ska innehålla de uppgifter som behövs för en god och säker vård av patienten (3 kap. 6 § PDL). Om uppgifterna finns tillgängliga, ska journalen bland annat alltid innehålla uppgift om den information som lämnats till patienten, dennes vårdnadshavare och övriga närstående och om de ställningstaganden som gjorts i fråga om val av behandlingsalternativ och om möjligheten till en ny medicinsk bedömning, samt uppgift om att en patient har beslutat att avstå från viss vård eller behandling. (3 kap. 6 § 5 och 6 p. PDL).

Det är viktigt att dokumentera den information som getts och de ställningstaganden som diskuterats med patienten i de fall patienten avstår viktig behandling.

Referensdokument

- [Hälso och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)
- [Patientlag \(2014:821\)](#)
- [Patientdatalag \(2008:355\)](#)
- [Din skyldighet att informera och göra patienten delaktig, Socialstyrelsen 2015](#)
- [Stöd vid förskrivning av hjälpmedel, Socialstyrelsen 2021](#)
- [Arbetsmiljöanalys i kundens hem, \(Blankett. Hemvårdsförvaltningen\)](#)